

Avenul din Vârful Pârlitu

Mihai BESESEK, Valentin RADU • „Speowest” Arad

Localizare

Avenul din Vârful Pârlitu este situat în partea de SV a Platoului Vașcău, în depresiunea carstică Bănișoara, la granița dintre județele Arad și Bihor. Intrarea în aven este localizată între Cantonul Ponorăș și izvorul Sfăraș, aproape de liziera pădurii, într-un mic pâlc de arbori și arbuști, care au crescut în jurul acestuia.

Istoric explorărilor

Avenul din Vârful Pârlitu, cât și celelalte fenomene endocarstice ale bazinului carstic 3611, printre care se numără și Avenul Dâmbul Boianului, Avenul Coșul Dracului, Avenul de la Hârtoșul lui Topor, Avenul Hitt, Avenul de sub Hălănescu, în trecut au fost obiectul cercetărilor speologice a membrilor clubului C.S.A. Liliacul Arad, care au și publicat câteva descrieri referitoare la zona Ponorăș în buletinul Clubului de Speologie Emil Racoviță București, publicat în anul 1976, în articolul „Fenomene endocarstice în Platoul Vașcău”.

Prima explorare și ridicare topografică a Avenului din Vârful Pârlitu a fost realizată la data de 10.04.1971 de o echipă formată din Groh L., Ponta G. și Tulucan T., până la cota -20,5 m, unde avenul se termina cu o diaclază impenetrabilă.

În urma unei vizite în aven organizate cu ocazia Revelionului 2007-2008 de către membrii A.S. Speowest Arad, la Cantonul Ponorăș, se începe decolmatarea de bolovani și argilă din finalul punctului atins în 1971, explorându-se noi puțuri și galerii, care au și fost cartate, ajungându-se în prezent până la cota de -44,5 m.

Descrierea avenului

Avenul are o singură intrare formată dintr-un puț de 16 m adâncime, apoi pe un plan înclinat se ajunge într-o sală spațioasă, numită Sala Calului. Din această sală, a cărei podea este acoperită cu un strat gros de pământ, argilă, bolovani, resturi vegetale și resturile scheletice a unor animale aruncate în trecut acolo (rămășițele unui cal – de unde provine și denumirea sălii respective – ale unei vaci și chiar un căprior), se pot parcurge restul galeriilor avenului, care sunt dispuse în jurul sălii. Astfel în peretele drept al Sălii Calului se află o primă galerie scurtă și descendentă, colmatată și o altă galerie numită Sala Puțului, în care se poate ajunge după escaladarea unei săritori pozitive de 2 m. Această sală se impune prin înălțimea de cca. 10 m, iar la baza ei există un puț adânc de 3 m, care treptat devine impenetrabil.

Pornind spre N peste un bloc încastrat se poate ajunge la o galerie ascendentă până la un mic bazin cu apă sau se poate continua spre Sala Domului, care se termină cu un lac adânc format din colectarea apei de percolație.

Tot din Sala Calului se poate coborî pe sub blocul încastrat, pe un plan înclinat, spre terminusul avenului din

1971. De aici se coboară un sistem de galerii nou explorate, formate dintr-un puț de 9,5 m, strâmt și argilos, de la baza căruia se poate continua prin partea superioară a unei diaclaze deosebit de strâmte și adâncă, până în capătul penetrabil al acesteia, unde sub două hornuri de 5 m și respectiv 3 m se deschide un puț de 11 m adâncime. În partea inferioară acesta devine impenetrabil, chiar dacă puțul pare să continue.

După ce explorarea avenului a fost încheiată, o zi mai târziu au fost efectuate ridicările topografice ale avenului, inclusiv a noilor galerii și puțuri descoperite, din cartare reieșind o adâncime de -44,5 m, devenind astfel cel mai adânc aven al județului Arad, (Avenul Teia de la Moneasa, cunoscut a fi cel mai adânc din județ cu o denivelare de -90 m, fiind colmatat de la intrare de muncitorii de la cariera de marmură).

Biologie

De remarcat, că în aven biodiversitatea este ridicată, formată din mai multe specii de lilieci prezenți în număr mare pe perioada de hibernare, dar și o bogată faună troglobită în Sala Calului, unde nevertebratele au suficientă hrană provenită din exterior, tot aici fiind întâlnite și câteva salamandre. ■

Avenul din Vârful Pârlitu

3611-7

